

Geçmişten Geleceğe Jeolojik Anılar ve Birkaç Kişisel Öneri

Turgut Öztaş

2-3-4-5. Dönem TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası İstanbul Şube Yönetim Kurulu Üyesi

“...Odamız kuruluşu için ilk idari çıkış noktası olan ve 230 meslektaşımızın kayıtlı bulunduğu Maden Mühendisleri Odası’na istek dilekçesi verilmesi konusunda ancak 31 Ocak 1974’de 161 adet istek dilekçesi toplanabilerek iletilebildi ve izleyen dönemde yaşanan sıkıntılarla dolu bir süreç sonunda da 18 Mayıs 1974’de TMMOB’ye bağlı 17. meslek odası olarak Jeoloji Mühendisleri Odası kurulabildi...”

Lisedeyken kitapları ve öğreticileri nedeniyle pek sevemediğim iki dersten biri olan “jeoloji”nin yaşamımı doğrudan yönlendireceğini söyleseler herhalde güler geçerdim. Ama yaşam öyle sürprizlerle dolu ki hangi mühendislik dalı olursa olsun fark etmeksizin okuma isteğimi mutlak odaklandığı İTÜ’de kendimi Jeoloji Mühendisliği eğitiminde buldum. Başta mesleğin son duayen hocalarının olmak üzere, eğitim konularının ve İTÜ ortamının etkisiyle ilk yarıyıl sonlarında kendine özgün bir yer açan mesleki ilgim ilk eğitim yılı sonunda mesleki sevgiye dönüştü. Öyle ki fakülte kurulunun eğer jeoloji mühendisliği bölümündeki 22 öğrencinin tümüyle fakültenin diğer bölümlerine (maden, petrol, metalürji) geçme isteği olursa bölümü kapatma kararı alması sonrasında jeoloji mühendisliği bölümün-

deki 17 öğrencinin maden mühendisliğine ve 1 öğrencinin de petrol mühendisliğine geçmesine karşın ben dahil 4 öğrenci jeoloji mühendisliği bölümünden ayrılmadık ve bu nedenle de kurul kararına karşı bölüm kapatılamadı. Dolayısıyla 5 yıllık eğitimimizin kalan 4 yılını 4 kişi tamamladık. Arkadaşlarımızın şaka yollu “çeyrek jeolog” diye adlandırdığı bizlerden sınıfta 2 kişi olması, sınıfın yarısı mevcut olduğu için, dersi yapmamıza yetiyordu ve koca anfilerin ön sırasında hocalarımızın çevresinde toplanmış olarak derslerimizi görüyorduk. Bu özgün durum bende jeolojik ilgi ve sevginin sadece pekişmesine değil iliklerime kadar işleyerek tüm varlığımın ana ögesi olmasına ve meslek yaşamımda karşılaştığım olumlu ve olumsuz gelişmelerden her an her tür tahmin üzerinde etkilenmeme neden oldu.

“DGM’ye Hayır Mitingi”

1973 Temmuzundaki mezuniyetim sonrasında, değişen akademik kurallar nedeniyle asistan olarak İTÜ’de kalamadığım için girdiğim MTA’daki 1973 Eylül - Mart döneminde, öncelikle mevcut yönetmelikler gereği kendi meslek odamız olmadığından meslek odası mevcut en yakın meslek disiplini olan Maden Mühendisleri Odası’na kayıt oldum. Böylece MTA dönemim, gerek Maden Mühendisleri Odası’ndaki, gerek MTA’daki ve gerekse özellikle Türkiye Jeoloji Kurumu’ndaki meslektaşlarla gelişen arkadaşlıklar ve ilişkiler çerçevesinde hep bizim niye meslek odamızın olmadığı ve bunun nasıl gerçekleştirilebileceği üzerine fikir alışverişleri, tartışmalar ve küçük gruplar halindeki toplantılarla geçmeye başladı. Böylece Oda’mızın web sitesinde verilen “tarihçe”sinde görüleceği gibi, meslek odamızı kurma amaçlı ilk ciddi toplantısı 1973 Haziran ayında yapılmış olan çalışmalara aktif olarak katılmak onuruna sahip oldum. Bugün kuruluşunun 51. yılına geldiğimiz meslek odamız Jeoloji Mühendisleri Odası’nın bir kurucu üyesi olarak, bu süreci, lisedeyken pek sevemediğim “jeoloji”yi iliklerime kadar işlenmiş olarak geçirmek ve bunu gün be gün yaşamış olmak da her

halde yine yaşamın öngörüleemeyen bir sürprizi olsa gerek.

Odamızın kuruluş çalışmalarının ne kadar zorluklarla dolu bir süreçten geçtiğini özellikle o günlerin koşullarını anlamadan anlatmak mümkün olamaz. Meslek odası kurulması yönünde ikna edilmesi gereken meslektaşlar, Türkiye Jeoloji Kurumu, başta Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu olmak üzere diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarındaki idari makamlar, üniversite idareleri, öğretim üyeleri ve özellikle ilgili yasal mevzuatlar genelinde yer verilen hususlar hep ayrı ayrı aşılması gereken zorlu güçlüklerdi. Günün koşullarında bugün için çok kolay gözüken bazı konular bile başlı başına ayrı bir sorundu. Örneğin, günümüzde kim nerede olursa olsun ulaşılabilir, haberleşilebilir olan kişilere o günlerde ancak mektupla ya da yüzyüze gelinebilirse ulaşmak mümkündü. Cep telefonu, e-mail ve sosyal medya seçenekleri gibi internet olguları yoktu. İşte bu ve benzeri nedenlerle Odamız kuruluşu için ilk idari çıkış noktası olan ve 230 meslektaşımızın kayıtlı bulunduğu Maden Mühendisleri Odası’na istek dilekçesi verilmesi konusunda ancak 31 Ocak 1974’de 161

adet istek dilekçesi toplanabilirerek iletilebildi ve izleyen dönemde yaşanan sıkıntılarla dolu bir süreç sonunda da 18 Mayıs 1974'de TMMOB'ye bağlı 17. meslek odası olarak Jeoloji Mühendisleri Odası kurulabildi.

Yaşamımın üniversite ve sonrasındaki tüm bölümünü dolduran “jeoloji mühendisliği” meslek disiplini konusunda gördüğüm, izlediğim ve eğer gerçekleşebilirse mesleğime ve meslektaşlarıma katkısı olacağına yürekten inandığım bazı konulardaki kişisel düşüncelerimi de açık öneriler halinde yazıya dökmekte ayrıca yarar buluyorum. Bundan amacım, izleyen paragraflarda belirttiğim kişisel önerilerimin en azından ilgi duyulabilecek olan bazılarının üzerine eğilmesi ve hayata geçirilmesi dileğimdir.

- İlgili mevcut tüm yasa, yönetmelik ve genelgelerle birlikte diğer tüm yasal mevzuattaki jeoloji mühendislik disiplininin ilgilendiren konulardaki tüm madde, açıklama, iş ve hakların bir arada toplandığı bir sürekli güncellenebilir dijital yayın ortamı oluşturularak bunun ülkemize özgü sık değiştirilebilirliklere karşı sürdürülebilir kılınması.
- “Temel ve Zemin Etüdü” tanımının “Zemin (Yer) Projesi” olarak kesinlikle değiştirilmesi ve “müelliflik” başta olmak üzere “etüt” tanımının erişemediği hak ve yetkilerden “proje” tanımı kapsamında yararlanılabilirliğin sağlanması. Bu bağlamda ilgili yapının tamamlanarak resmen kullanılır duruma getirilme aşamasına kadar geçecek süreçte proje sorumluluğunun devam etmesi ve dolayısıyla 4 teknik sorumlu resmi meslek grubuna (mimar, inşaat, elektrik, makine) ek olarak jeoloji mühendisinin de resmen tanınır bir “teknik sorumlu” statüsünde eklenmesinin sağlanması.
- Mesleki raporlarda yer verilen bağlantı, yaklaşım, foto, şekil, çizelge, harita gibi her tür “alıntı” ifadenin kaynağının mutlaka belirtilmesi ve özellikle yaklaşımsal ifadelerin kullanılabilirlik kriterlerine yönelik koşulların açıklanması zorunluluğunun getirilmesi, aksi halde raporun onaylanmaması.
- Yasalar nezdinde karar verici meslek disiplini olan “Şehir ve Bölge Plancıları”yla akademik ve meslek odaları bazındaki

ilişkilerin en üst düzeye çıkartılması ve mesleklerarası karşılıklı bilgilenme ile olması gereken karşılıklı katkılar üzerine işbirliğinin geliştirilmesi, kurslar, çalıştaylar, sempozyumlar düzenlenmesi, ilgili konulardaki yazımlara Oda yayın organlarında yer verilmesi.

- Yapı Denetim Kuruluşlarında yer alması zorunlu mühendislik disiplinleri içerisinde Jeoloji Mühendisliği meslek disiplininin bulunmaması teknik denetim bütünselliğinin sağlanamaması bağlamında çok büyük bir eksiklik ve yanlışlık oluşturmaktadır. Bu konuya ilişkin yasal mevzuatın acilen yeniden ele alınarak meslek disiplinimizin de zorunlu mühendislikler içerisinde yer almasının sağlanması, deprem başta olmak üzere ülkemiz doğal afetleri gerçeği dikkate alındığında son derece elzem bulunmaktadır.
- Mesleğimize lisansüstü düzeyde resmen tanınmış olan “geoteknik uzmanlığı” konusunda inşaat fakültelerince çıkartılan sınav ve kontenjan zorluklarının ortadan kaldıracak resmi düzenlemeler yapılması
- Mesleki eğitimin standartize edilmesi
- Üniversitelere göre değişen eğitim programının “Jeoloji Mühendisliği Standart Eğitim Programı” esasında bütünlleştirilmesi
- Eğitim programının “uzmanlık yönlendirmesi” yaklaşımıyla lisans eğitimi aşamasında bölünmesinin önüne geçilmesi.
- Uzmanlık eğitimlerinin sadece lisansüstü düzeyde verilmesi.
- Orta eğitime (ortaokul ve liselere), temel bilimlerin (matematik, fizik, kimya, biyoloji) eksik kalan mutlak tamamlayıcısı olan “jeoloji” dersinin kesinlikle eklenmesi ve eğitmeni olarak belki “pedagojik” sertifikası da gerekecek “jeoloji mühendisi”nin görevlendirilmesi.
- Jeofizik ve hidrojeoloji mühendislikleri, hatta jeomorfoloji gibi “jeolojik kökenli” uzmanlık dallarının, sadece “jeoloji mühendisi” meslek ünvan ve Oda çatısı altında toplanması.

Gerekece:

Belirtilen uzmanlık “meslekleri”nde başarılı olan sayılı kişinin kendi çabalarıyla “jeolo-

jik birikim ve anlayış” oluşturdıkları, bunu yapamayan geniş kesimin ise profesyonel yaşamlarında başarısız oldukları sıkça görülmektedir. Böyle bir durum ise özelinde ilgili uzmanlıkların ve çok daha önemlisi tüm “yer-bilim camiası”nın sonuç alınamayan işlerle uğraştığı ve yararsız bulunduğu gibi bir ka-naat oluşmasına yol açmaktadır.

- Teknik, idari ve yasal bazda yaşanan hak, yetki ve sorumluluk karmaşasının yasal mevzuat kapsamında bütünleştirilmesi,

Yöntem:

- Mevcut “uzmanlık ünvanlı” mezunların önceki “jeolog – yüksek jeolog – jeofizik jeoloji” ünvanlarında olduğu gibi gereken fark dersleriyle “jeoloji mühendisi (Yer Mühendisi)” ünvanıyla tek ana meslek disiplini ve meslek odası altında birlikteliğinin sağlanması.
- Mevcut uzmanlık dallarının lisans düzeyinde kaldırılması
- Mevcut uzmanlık dallarında okuyanların mezuniyetlerine kadar olan süreçte geçerli kılınacak biçimde eğitim programlarının “jeoloji mühendisi” olarak mezun olmalarını sağlayacak niteliğe kavuşturulması.
- Mevcut uzmanlık konularındaki anabilim dallarının jeoloji mühendisliği eğitimiyle ilişkilendirilmiş olarak korunması.
- Sözü edilen ve edilmeyen tüm uzmanlık konularındaki eğitimin sadece lisansüstü düzeyinde ve üniversitelerdeki anabilim dallarının ve öğretim üyelerinin özgün uzmanlık alanlarıyla ilişkili olarak verilmesi.
- Uzmanlık meslek odalarının tek bir “Jeoloji Mühendisleri Odası (Yer Mühendisleri Odası)” çatısı altında toplanarak TMMOB bünyesindeki güç ve etkinliğin yükseltilmesi.

